

Для вирішення проблем екологічної безпеки держави

[Професор Г. Гринь, д. т. н., проректор НТУ «ХПІ»]

#22-23 от 18.10.2010



«», ; « ' », , () , .

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 червня 2009 р. № 628-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми утилізації компонентів рідкого ракетного палива на 2010–2014 роки» розробляється проект Державної цільової програми утилізації компонентів рідкого ракетного палива на 2010–2014 роки. Науковці нашого університету за активної участі ректора, професора Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО брали безпосередню участь у підготовці й створенні Концепції Державної цільової програми, неодноразово доповідали на різних державних рівнях про проблеми знешкодження компонентів ракетного палива з використанням технологічних процесів, що відповідають вимогам екологічної безпеки. Науковці НТУ «ХПІ» мають багаторічний, з 60-х років ХХ ст., досвід як створення таких хімічних речовин, так і їх знешкодження та утилізації разом із хімічними підприємствами Сєверодонецька, Дніпродзержинська та ін. Дослідження академіка В. І. АТРОЩЕНКА, професорів В. І. КОНВІСАРА, В. Т. ЄФІМОВА, В. М. КАУТА, В. В. КУТОВОГО, О. В. ШАПКИ, І. І. ЛИТВИНЕНКА та багатьох співробітників університету дозволили створити унікальні хімічні речовини, які повністю відповідали вимогам ракетно-космічної галузі.

На сьогоднішній день в Україні зберігається більш як 16 тис. тон окислювачів ракетного палива (меланж), а на території Харківської обл. (Шевченкове) майже третина цієї кількості, близько 5 тис. тон, причому половина завезена на військову базу зовсім недавно з південних областей країни. Термін зберігання окислювачів давно вичерпався, речовина агресивна, отруйна й дуже небезпечна для навколишнього середовища. Близьке розташування сховищ від Харкова створює критично небезпечну екологічну загрозу для всієї області.

За оптимальний варіант утилізації компонентів ракетного палива прийнято запропонований ученими НТУ «ХПІ» процес, розроблений спільно с ЗАТ «Сєверодонецьке об'єднання Азот» (науковці д. т. н. В. В. КАЗАКОВ, д. т. н. В. Г. СОЗОНТОВ, д. т. н. О. В. РОМЕНСЬКИЙ), ЗАТ

«Севєродонецький ОРГХІМ» (учені к. т. н. М. В. Кошовець, к. т. н. М. І. Азаров) та іншими організаціями. Ученими університету розроблено й відповідні техніко-комерційні пропозиції щодо створення установок для утилізації меланжів на основі азотної кислоти разом із ЗАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот», яке має зручне розташування відносно сховищ меланжу в Харківській області, багаторічний досвід роботи з таким речовинами, кваліфіковані кадри.

Прогнозований техніко-економічний розрахунок для повного знешкодження компонентів ракетного палива в Харківській обл. складає близько 20 млн. грн. Пропозиції науковців показують, що на утилізацію меланжів буде необхідно в 2–3 рази менше коштів, ніж пропонують інші організації, у тому числі й закордонні фірми. При виділенні коштів є можливість негайно розпочати безпосереднє знешкодження й утилізацію небезпечних речовин і за короткий термін часу вирішити цю проблему.

Пропозиції для вирішення цієї проблеми мають деякі приватні компанії, у тому числі й закордонні. Запропонована технологія НТУ «ХПІ» разом із ЗАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот», ЗАТ «Севєродонецький ОРГХІМ» має значні переваги порівняно з іншими пропозиціями, екологічно безпечна, дозволяє проводити знешкодження окислювача безпосередньо на місці зберігання, у декілька разів економічніша. Утилізація буде здійснюватись кваліфікованими фахівцями промислового підприємства, які безпосередньо працюють з такими хімічними речовинами протягом десятків років.

Науковці університету протягом багатьох років виконували наукові дослідження як з одержання окиснювачів ракетного палива, так і з їх утилізації й знешкодження. Учені університету разом із промисловими підприємствами й галузевими науковими інститутами провели теоретичні, експериментальні й дослідно-промислові дослідження з розробки технологій утилізації й знешкодження окислювачів із різними інгібіторами.

Наші пропозиції та проект установки неодноразово розглядались на багатьох нарадах на рівні Міністерства оборони, Міністерства промислової політики та ін. Остання нарада на державному рівні відбулась у січні 2008 р., де в присутності Міністра оборони, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України, представників Академії наук, Міністерств і відомств відбулась презентація проекту НТУ «ХПІ», яка отримала позитивні відгуки і прийнята за основу для проведення утилізації компонентів ракетного палива.

Пропозиції політехніків із питань знешкодження шкідливих речовин підтримують і в Харківській обласній державній адміністрації. Так, 13 серпня цього року відбулась робоча нарада під головуванням М. М. Добкіна – голови Харківської облдержадміністрації – безпосередньо у військовій частині, де зберігаються небезпечні хімічні речовини. На нараді ректор університету, професор Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та представники ЗАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот» (д. т. н. В. Г. Созонтов) та ЗАТ «Севєродонецький ОРГХІМ» (к. т. н. М. В. Кошовець) запропонували шляхи вирішення проблеми утилізації меланжів безпосередньо в місці їх зберігання, які підтримано на нараді.

У відповідності із Протоколом наради розробляються шляхи дій із вирішення проблеми знешкодження некондиційних меланжів у Харківській області.